

tot een meer coöperatieve houding te bewegen. Bij dat laatste was van belang dat het Londense *War Office* in de periode november '44–mei '45 met drie Nederlandse ministers van oorlog te maken kreeg (van Lidth, de Booy, de Quay). Dan werden die ministers zozeer door de lopende problemen in beslag genomen dat zij er niet aan toe kwamen, duidelijk aan te geven welke van de te vormen legereenheden bij de voorziening in kader prioriteit moesten hebben – een feit dat door de Enquêtecommissie, die vaststelde 'dat deze ministers ten deze onvoldoende inzicht en doortastendheid hebben getoond', is betreurd.¹ Hoewel de verwarde omstandigheden in het bevrijde Zuiden er wellicht onvoldoende in zijn verdisconteerd, lijkt deze kritiek ons in wezen niet onbillijk, maar wij zouden er bij willen opmerken dat, zo de ministers nalieten duidelijke prioriteiten aan te geven, die prioriteiten blijkbaar ook niet werden aangegeven door de bevelhebber der Nederlandse strijdkrachten, prins Bernhard. Inderdaad, de aandacht van de prins en zijn staf werd in de eerste plaats in beslag genomen door de Binnenlandse Strijdkrachten in het bevrijde Zuiden en in het bezette Noorden.

Inzake de oorlogsvrijwilligers citeerden wij eerder uit een uit eind oktober '44 daterend rapport:

'De mensen komen met de bedoeling iets voor Nederland te doen . . . Eén vraag is er die we praktisch van elke man krijgen, en dat is de vraag: 'Wanneer gaan we weg?' Ons antwoord heeft met enige reserve geluid: 'Over een maand, misschien iets langer' . . . De mensen komen hier zeer uitdrukkelijk niet ter registratie om dan over drie maanden of een half jaar weg te gaan. Neen, ze komen zich melden om mee te doen, liever vandaag dan morgen.'

Wat een teleurstellingen volgden daarop! Afgezien van de Stoottroepen werden, wat de landmacht betreft, vóór mei '45 in Europa slechts de pioniergroepen en de transportcompagnieën ingezet en ter voorbereiding van hun uitzending naar Indië werden naar Engeland, gelijk reeds vermeld, slechts driehonderd aspirant-officieren overgebracht van wie de meesten evenwel niet tot de Engelse officiersopleiding werden toegelaten. Van Mook was van mening dat zijn ambtgenoten, met name van Lidth, zich veel te weinig moeite hadden gegeven om te bereiken dat de vorming van de voor Indië bestemde gezagsbataljons en divisies met kracht ter hand werd genomen. 'Een feit is', verklaarde hij aan de Enquêtecommissie,

¹ *Enq.*, dl. VIII a, p. 378.